

Nousiaisten kunnan konserniohje

Astunut voimaan 1.3.2024

Valtuusto 4.4.2022 § 20

Valtuusto 26.2.2024 § 3

1. Johdanto

Kuntalain 46 §:ssä on määräykset omistajaohjauksesta, 47 §:ssä kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta ja 48 §:ssä konsernijohdosta.

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintaan ja toimintaan. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kunta-konsernin kokonaisuus. Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Hallintosäännössä määrätään konsernijohdon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa omistajapolitiikka. Kuntastrategian ja omistajapolitiikan tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kuntakonsernin rakenteeseen ja tehtävien toteuttamiseen.

2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

3. Soveltamisala

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat tytäryhteisöt:

- Nousiaisten Vesi Oy (100 %)

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Raison seudun koulutuskuntayhtymä (Raseko)
- Varsinais-Suomen liitto

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 §:n ja 8 §:n tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhtymää.

Konserniin kuuluvat seuraavat yhteisöt:

- Nousiaisten Kalliopohja Oy
- Vakka-Suomen Media Osuuskunta

Lisäksi Nousiaisten kunnalla on omistusosuuksia seuraavissa yhtiöissä:

- Kunta-Aravat Oy
- Kuntarahoitus Oyj
- Kuntien Tiera Oy
- Sarastia Oy
- Koha-Suomi Oy
- Metsä Group / Metsäliitto Osuuskunta
- Finda Oy
- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
- Turun Seudun Vesi Oy
- Turun Seudun Puhdistamo Oy
- Turun Seudun Kehitys Oy

4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen.

5. Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanjohtajalle

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

6. Kunnan konsernijohto, sen tehtävät ja toimivallan jako

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kunnan hallintosäännössä.

7. Kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohdon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

8. Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisö Nousiaisten Vesi Oy:n tulee antaa seurantaa varten kunnalle kolmannesvuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön

hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Kunnanjohtaja tai hallintojohtaja antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

9. Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kuntakonsernin viestinnässä tulee noudattaa avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaatetta.

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimeensa tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kunnanjohtajalle.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehdävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

10. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Yhteisön hallituksen/hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioista, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset

- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saaneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Tytäryhteisöjen hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan hallituksen sen kokouksen pöytäkirjaan, jossa asiasta tehdään päätös.

11. Konsernin sisäiset palvelut

11.1 Hankinnat

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee noudattaa julkisista hankinnoista annettua lakia ja Nousiaisten kunnan hankintaohjeita. Konsernin hankinnoissa pyritään tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön konsernin sisällä ja seudullisissa hankinnoissa. Yhteisön tulee tehdä sopimus hankintarenkaan kanssa voidakseen tehdä hankintoja sitä kautta.

Konsernissa (tytäryhtiöiden kanssa) hankitaan yhteistyössä esimerkiksi:

- ICT- palvelut
- vakuutus- ja lakiasiantuntijapalvelut
- sähkö
- lämmitysenergia
- toimitilajärjestelyt

Konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee selvittää tukipalveluja hankkiessaan konsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden.

11.2 Rahoitus ja riskien hallinta

Konsernin rahoituksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kunnan hyvää luottokelpoisuutta ja konsernin volyymietua, jolloin laina- ja vakuusneuvottelut ja kilpailuttaminen hoidetaan yhteisesti kunnan ja konserniyhteisöjen johdon kanssa.

Ennen ulkoisen rahoituksen käyttöä on tytäryhteisöjen selvitettävä konsernin sisäisen rahoituksen käyttömahdollisuus. Kunnanhallituksella on oikeus myöntää tytäryhteisöille lyhytaikaista, alle 5 vuoden takaisinmaksuajan mukaista lainaa enintään 500.000 euroon saakka.

Konserniyhteisön tulee ilmoittaa välittömästi kunnanjohtajalle tilapäisestä tai pysyvästä maksuvalmiusuhasta.

Kuntakonsernissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa, jonka tulee perustua riittävään riskien kartoitukseen. Kunkin yhteisön suorittaman kartoituksen perusteella määritellään ne periaatteet, joiden mukaan vahinkoriskejä siirretään katettavaksi vakuutuksella. Vakuutuspalvelut hankitaan konsernille yhteisen tarjouskilpailun perusteella.

Koko konsernin varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet päättää valtuusto (Kuntalain 14 §). Muutoin rahatoimen hoitamisesta on määritelty tarkemmin hallintosäännössä.

Tytäryhteisöjen tulee huolehtia sisäisen valvonnan toimivuudesta.

11.3 Henkilöstöpolitiikka

Konserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita. Rekrytoinnissa hyödynnetään julkisen haun lisäksi konsernin henkilöstöä ja henkilöstön sijoittamisessa tavoitellaan olemassa olevan henkilöstön mahdollisimman tehokasta käyttöä.

Palkkauksessa ja palvelussuhteen ehdoissa noudatetaan samoja periaatteita koko konsernissa.

Kunnan tytäryhteisön tulee järjestää eläkevakuutuksensa Kevassa, jollei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

12. Kunnan tytäryhteisöjen hallituksen kokoonpano ja nimittäminen

Hallintosäännössä määritelty toimielin päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallitukseen. Kunnan tytäryhteisöjen hallituksen kokoonpanossa on kuntalain 47 §:n mukaan otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia

henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua. Konserniyhtiön hallituksen puheenjohtajan valinta määritellään yhtiöjärjestyksessä.

Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hallituksen jäsenten on annettava suostumus tehtävään.

Tytäryhteisöjen hallituksen jäsenten palkkiot määrätään yhtiökokouksessa.

13. Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Tytäryhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

Tytäryhteisöjen hallituksen tulee myöntää kunnanjohtajalle ja hänen estyneenä tai esteellisenä ollessaan hänen sijaisekseen määrätylle läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisön kokouksiin, jotta konserni johdon aktiivinen rooli konserniyhteisön ohjauksessa toteutuu ja välitön tiedon välittyminen kunnan ja konserniyhteisön välillä varmistuu.

Tytäryhteisöjen toimintasuunnitelmat, kokouskutsut ja pöytäkirjat tulee (liikesalaisuuksia koskevia asioita lukuun ottamatta) toimittaa kunnanjohtajalle.

14. Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin, kunnan osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön on annettava tiedotusta varten kunnan keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassäilytys säännökset.

Poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa konserniyhteisöjen on noudatettava kunnan kriisiviestintäohjetta.

15. Kuntakonsernin tarkastus

15.1 Tilintarkastus

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö.

15.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai toimitusjohtajan kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

15.3 Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävät on määritelty kunnan hallintosäännössä ja sisäisestä tarkastuksesta määrätään tarkemmin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa, joka on hallintosäännön liitteenä.

16. Konserniohjeen voimaantulo

Tämä konserniohje muutoksineen tulee voimaan 1.3.2024 alkaen ja on voimassa toistaiseksi.